

національного університету, Сер.: Політичні науки. Retrieved from <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/3935/3968>

Микола КОРНІЛЕНКО

студент кафедри міжнародних відносин та права
Національний університет «Одеська політехніка»
Науковий керівник - к.п.н., доц. Валентина БАБІНА

ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО У ХХІ СТОЛІТТІ – ВПЛИВ НА СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ

У ХХІ столітті політичне лідерство стає центром уваги суспільства. Сучасний лідер повинен дотримуватися законів, принципів прав людини та діяти в межах конституції. Чи може політик бути вище закону? У демократичній державі всі громадяни мають бути рівними перед законом. Проте в Україні трапляються випадки, коли політики уникають відповідальності через корупційні зв'язки або вплив на правоохоронну систему. Це підриває авторитет держави й знижує довіру громадян.

Як Конституція України обмежує владу президента? Основний Закон визначає повноваження президента, регулює механізми стримувань і противаг через парламент і суди. Президент не може одноосібно ухвалювати закони, а його дії можуть бути оскаржені в Конституційному Суді (Конституція, 1996).

Чому важливо, щоб політики дотримувалися законів? Дотримання законів забезпечує стабільність, справедливість та довіру до влади. Порухення правових норм політиками веде до суспільного невдоволення, протестів та дестабілізації.

Корупція серед лідерів: що каже закон? Закон передбачає кримінальну відповідальність за корупційні дії, а також діяльність таких органів, як НАБУ, НАЗК, САП. Але ефективність боротьби з корупцією залежить від політичної волі та незалежності судів (Закон, 2014).

Роль суду у стримуванні політичної влади. Незалежна судова система повинна бути механізмом контролю за політиками. Суд має право скасовувати незаконні рішення посадовців, захищати права громадян і відновлювати справедливість.

Свобода слова в Україні: як політики її поважають або порушують? Свобода слова - основа демократії. В Україні фіксувалися випадки тиску на журналістів, цензури та нападів на медіа. Це викликає занепокоєння міжнародної спільноти та громадськості (Ukraine, 2025).

Що буває, коли лідер порушує права громадян? Порухення прав викликає соціальне обурення, мітинги, скарги до Європейського суду з прав

людини. Наприклад, події Євромайдану стали реакцією на перевищення повноважень владою.

Чи повинні політики відповідати за свої рішення? Так. Відповідальність - основа демократичного управління. Вона може бути юридичною, політичною чи моральною. Без цього влада стає безконтрольною.

Закони проти зловживання владою: як працюють в Україні? Законодавство містить механізми для виявлення та покарання за перевищення повноважень. Реалізація залежить від роботи правоохоронних органів, ЗМІ та громадянського суспільства.

Чи дійсно в Україні діє принцип "всі рівні перед законом"? Формально - так, але на практиці - ні завжди. Нерівність у застосуванні закону щодо політичної еліти свідчить про потребу в реформуванні правової системи.

Антикорупційне законодавство і поведінка політиків. Наявність законів ще не гарантує їх дотримання. Етична поведінка політиків залежить від персональної відповідальності, суспільного контролю та рівня правової культури.

Політична відповідальність: закон vs. мораль. Деякі дії можуть бути законними, але морально неприйнятними. Від лідера очікують не лише дотримання закону, а й відповідність високим етичним стандартам.

Правові механізми контролю за владою. Існують інструменти парламентського контролю, судового нагляду, антикорупційних органів, виборчої відповідальності. Вони повинні працювати прозоро та неупереджено.

Свобода слова і вплив політичних лідерів. Лідери повинні гарантувати свободу слова, а не маніпулювати медіа. Це ключ до інформованого суспільства й захисту демократії.

Як закон формує етичні межі для політиків. Закон задає мінімальні стандарти, які політик не має права порушувати. Але справжнє лідерство виходить за межі закону - воно вимагає моральної відповідальності перед громадянами.

Які ж проблеми та перспективи політичного лідерства в Україні в умовах воєнного стану? Повномасштабна війна росії проти України стала викликом для національного політичного лідерства. З одного боку, українські лідери проявили високий рівень мобілізації суспільства, дипломатичної активності та здатності до ухвалення кризових рішень. З іншого боку, з'являються ризики концентрації влади, послаблення демократичних інститутів, зростання залежності від військових структур.

Проблемами є відкладення демократичних реформ, обмеження свободи ЗМІ з міркувань безпеки, зниження прозорості в ухваленні рішень. Водночас, зростає авторитет військового та цивільного керівництва, що дає підстави говорити про появу нового типу політичного лідера - кризового та відповідального, орієнтованого на виживання держави.

Перспективи полягають у можливості побудови нового суспільного договору після перемоги, реформування системи публічного управління, розвитку інклюзивного політичного лідерства, що спиратиметься на довіру суспільства й ефективне управління.

Політичне лідерство у XXI столітті, зокрема в Україні, стикається з численними викликами - від дотримання законності до протидії корупції, захисту свобод і ефективного управління у воєнний час. Успішний політичний лідер має діяти у межах закону, дотримуватися етичних норм, відповідати за свої рішення перед суспільством та розвивати інститути демократії. Майбутнє українського лідерства залежить від здатності балансувати між безпековими викликами й демократичними принципами.

Список використаних джерел

- BBC News Україна. (2025). *BBC*. Retrieved from: <https://www.bbc.com/ukrainian>
- European Court of Human Rights. (2025). *HUDOC database*. Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int>
- Freedom House. (2025). Retrieved from: <https://freedomhouse.org/>
- Hromadske. (2025). *Hromadske*. Retrieved from: <https://hromadske.ua>
- Ukraine. (2025). *Human Rights Watch*. Retrieved from: <https://www.hrw.org/europe/central-asia/ukraine>
- Закон України «Про запобігання корупції». (2014). *Верховна Рада України*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
- Конституція України. (1996). *Верховна Рада України*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- Кримінальний кодекс України. (2001). *Верховна Рада України*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
- Національне антикорупційне бюро України. (2025). *Офіційний сайт НАБУ*. Retrieved from: <https://nabu.gov.ua>
- Національне агентство з питань запобігання корупції. (2025). *Офіційний сайт НАЗК*. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua>
- Центр політико-правових реформ. (2025). Retrieved from: <https://pravo.org.ua>
- Українська правда. (2025). Retrieved from: <https://pravda.com.ua>